

J. C. Romaguera

Després del cop de puny que ens va clavar *Lost Highway* (*Carretera perduda*), en què David Lynch reprenia tots els seus temes més pròxims i vinculats a una estètica, fonamentada en unes formes experimentals i en una estructura sorprenentment audaç, *The Straight Story* (*Una història verdadera*) demostra que el talent dels grans cineastes consisteix a prendre el risc de renovar-se, aparentement d'una forma tan radi-

ba l'estranyesa i el *bizarre* que s'han constituït en l'essencialitat del talent del autor de *Blue Velvet*. La diferència és que Lynch no s'interessa especialment en la interioritat d'uns personatges obscurs i ambigus, pròxims al desballestament, sinó que, en aquest cas, les ferides psicològiques dels personatges són més ordinàries, cosa que provoca que aquesta sigui la pel·lícula de Lynch que més s'aproxima als sentiments de l'espectador.

portar a retrobar-se amb el seu germà, amb el seu passat i, en definitiva, amb la seva vida abans de dir el darrer adéu.

Passat el magnífic pròleg que descriu els preparatius del viatge i que retrata, en petits fragments, la complicada vida del nostre heroi i l'entranyable relació amb la seva filla, el film ens donarà el privilegi de ser testimonis d'una història que emociona, gràcies al seu minimalisme i al seu pausat però constant ritme. La grandesa de Lynch es demostra en aquesta pel·lícula, en la qual l'espectador abraça la peregrinació del seu protagonista i no dubta a acompanyar-lo en el seu estrany mitjà de transport, fins al punt que algú, des de la seva butaca, acaba empenyent per tal de que Alvin arribi al seu destí.

A *The Straight Story*, el director comprova amb la seva posada en escena que sap dir-hi la seva: precís, tant en el sentit de l'elipsi entre els plans, com en la dilatació de les escenes; perfecta en la relació constant entre el fora de camp i allò que l'enquadrament delimita i, com sempre en Lynch, excel·lent en la utilització del so amb un sentit dramàtic. Una posada en escena encertadament transparent que es posa al servei de la història i que també ens descobreix com el canvi en Lynch no ha estat tan radical. Cal esmentar, per exemple, que la manera com la càmera s'aproxima a la casa del protagonista remet directament a *Blue Velvet*, d'igual forma que les imatges del cel estrellat de l'inici recorden a les visions alliberadores que tenia John Merrick a *The Elephant Man*; tampoc sembla arbitrari pensar que personatges com els dos bessons mecànics o la senyora que cada dia atropella un cèrvol siguin exportats de *Twin Peaks*.

La història d'Alvin Straight ha estat convertida en una obra mestra cinematogràfica, on podem trobar la història d'una reconciliació entre germans, la recapitulació crepuscular sobre les experiències de la vida i una sorprenent elegia sobre una Amèrica anònima i profunda que desapareix sota els imperis de les noves civilitzacions tec-

cal com ho ha fet Lynch, i alhora mantenir les constants temàtiques i estètiques d'un món personal.

Mentre que *Lost Highway* era una road-movie ombrívola, paranoica i inquietant, *The Straight Story*, també una pel·lícula de carretera, respira serenitat, sossec i contemplació, i renúncia a la creació de mons onírics i de personatges torturats, a la recreació de naturaleses deformades, que provoquin la morbositat. Però seria un greu error concloure que David Lynch ha canviat, perquè en aquesta nova pel·lícula també es tro-

Amb la història real d'Alvin Straight, septuagenari obstinat i de salut deficient, que decideix emprendre un viatge de centenars de quilòmetres, des d'Iowa fins a Wisconsin, per anar a fer una visita al seu germà, que acaba de tenir un infart i amb el qual no se xerra des de fa deu anys, el cineasta descriu una història digna d'un John Ford, on els paisatges americans des de la seva sublim banalitat serveixen de teló de fons a una imperiosa recerca existencial. Cavalcant orgullosament la seva talladora de gespa, únic vehicle que el porta al seu destí, Alvin inicia el recorregut d'un trajecte que l'ha de

“...el cineasta descriu una història digna d'un John Ford, on els paisatges americans des de la seva sublim banalitat ser-veixen de teló de fons a una imperiosa recerca existencial.”

nològiques. Impregnada de veritat i sentiments humans, depurada estilísticament, narrada de forma serena i pausada, *The Straight Story* permet descobrir, a través de la netedat i transparència de les seves imatges i de la sinceritat del seu discurs, sensacions secretament amagades en el cor.

Igual que la pel·lícula de Lynch, *La eternidad y un día* segueix l'itinerari recapitulador del protagonista, anomenat Alexandre, com a totes les pel·lícules d'Angelopoulos, mitjançant el qual el director reflexiona sobre les dificultats de conciliar la recerca de la felicitat en la vida quotidiana i l'assoliment de la creació artística (simbolitzada en la recerca constant d'aquelles paraules absents). La figura d'Alexandre, en tant que alter-ego del director grec, permet establir un paral·lisme entre la ficció i els conflictes personals d'un cineasta que decideix despullar la seva consciència amb una sinceritat esgarriposa.

La eternidad y un día ens presenta un personatge que, davant la proximitat de la mort, decideix fer recompte de la seva vida, iniciant un viatge que portarà l'espectador a contemplar alhora, tant el dolor d'un creador davant les ocasions perdudes, en un passat recuperable tan sols a través de la memòria, com els problemes del present, ja sigui l'emigració albanesa, el tràfic d'infants o les conseqüències de velles i infructuoses utopies revolucionàries. Angelopoulos, de nou, reflexiona sobre la transcendència de la Història a la contemporeïtat, fu-

sionant harmònicament el present i el passat tant a nivell sociopolític com a nivell personal.

La conciliació entre l'abans i l'actualitat és operada per Angelopoulos mitjançant una posada en escena que recorre a llargs plans-seqüència (recurs estilístic constant a l'obra del director) en els quals s'incorporen, apareixent siligiosament en camp, personatges i situacions vinculats al passat del protagonista, i que aquest recupera en un viatge a través de la memòria, i paral·lel al seu períple físic. Plans-seqüència de ritme pausat i concebuts com una coreografia matemàticament calculada, acompanyats per una música esplèndida, desvetllen belles i suggerents imatges que eleven el film a la categoria d'obra mestra del cinema contemporani, caracteritzada per una narració neta i transparent i una dramàtica concisa i sense fissures.

Commoedora i emocionant, la pel·lícula és un intens poema líric que ens porta pels enrevessats mecanismes de la consciència, però, a més, és una intel·ligent metàfora sobre un de les grans preocupacions del cinema contemporani, com és la dificultat de poder captar la realitat que ens envolta, en aquest cas a través d'unes paraules (aquelles paraules que al nostre protagonista li manquen) que en la seva absència

reflecteixen la proximitat de la vinda silenciosa de la mort, la incomunicació imperant a final de segle (el protagonista dialoga més amb la seva esposa, ja morta, que amb la seva filla o el seu metge)

Però, finalment, *La eternidad y un día*, en tota la seva complexitat conceptual, també resulta ser un cant a la vida, una intent d'enfrontar-se a la mort, com ho simbolitza l'esplèndida i antològica escena final en què el protagonista recupera un llenguatge infantil que per uns instants el torna a la vida poc abans de donar pas a l'eternitat. Pel·lícula feta de silencis i de paraules, *La eternidad y un día* és una obra mestra que parla de la vida, de la mort, del cinema amb humilitat i intel·ligència, i, el que és més important, és capaç, igual que la pel·lícula de Lynch, de provocar emocions. ■

